

Juryrapport Gerard Westhoff talendidactieprijs 2020

De Gerard Westhoff talendidactieprijs wordt sinds 2009 jaarlijks uitgereikt aan het beste eindonderzoek op het gebied van vreemdetalendidactiek, geschreven door studenten aan Nederlandse lerarenopleidingen. Er zijn twee categorieën: scripties geschreven aan een eerstegraads of een tweedegraads lerarenopleiding. De prijs wordt om het jaar toegekend aan één van deze categorieën. Studenten van de eerstegraads lerarenopleidingen aan hogescholen en universiteiten waren dit jaar aan de beurt.

De jury bestond uit Marrit van de Guchte (vakdidactica Duits, Universiteit van Amsterdam), Karin Haan (vakdidactica Spaans, Hogeschool Utrecht) en Anna Kaal (vakdidactica Engels, Vrije Universiteit).

De jury heeft vier inzendingen ontvangen, afkomstig uit vier instellingen. Dit aantal is lager dan eerdere edities van de prijs en waarschijnlijk een effect van de coronasituatie, waardoor veel studenten in ongebruikelijke omstandigheden hun afstudeeronderzoek hebben moeten afronden. Er waren twee inzendingen Frans, één Duits en één Engels.

De jury was zeer tevreden over de kwaliteit van deze afstudeeronderzoeken. De methodologische opzet was in alle gevallen goed, de thematiek sloot aan bij actuele vakdidactische vraagstukken en bij concrete problemen in de lespraktijk. Het ging over taakgericht leren bij Engels, over culturele uitwisselingen bij Duits, over vakoverstijgend projectonderwijs (Frans en Maatschappijleer) en over een stappenplan voor het verbeteren van schrijfproducten Frans. Alle auteurs hebben laten zien dat ze met hun werk het taalonderwijs in de scholen kunnen helpen verbeteren, de resultaten en lesideeën zijn van duidelijke waarde voor de praktijk en overdraagbaar aan collega's. De jury was onder de indruk van alle inzendingen en heeft besloten om aan één daarvan de prijs toe te kennen. Het is een scriptie met een thema dat de laatste tijd steeds meer in de belangstelling komt. De auteur is Suzanne Immers (Universiteit Utrecht) de titel is *Kulturreflexives Lernen im Schüleraustausch*. Aan de scriptie van Mathilde Boots (Fontys Lerarenopleidingen Sittard), *Exploring EFL learners' positive engagement in Task-Based Language Learning*, wil de jury graag een eervolle vermelding toekennen.

In de scriptie van Mathilde prijst de jury de schrijfkwaliteit, de methodologische opzet, het sterke theoretische kader en de originaliteit. De effecten van task-based lessen worden door Mathilde vanuit leerlingperspectief gemeten aan de hand van de affectieve maat leerling engagement. Daarom denkt de jury dat haar resultaten andere collega's kunnen stimuleren om TBLL in te zetten in hun lessen. De scriptie leest als een trein, als docent krijg je zin om dit uit te proberen. De jury moedigt Mathilde aan om over haar werk in Levende Talen Tijdschrift te publiceren, zodat het in de lerarenopleidingen kan worden gebruikt om studenten te inspireren.

Suzanne heeft onderzocht hoe het uitwisselingsproject *Nachbarsprache & buurcultuur* (<https://www.ru.nl/nachbarsprache-nl/>) bijdraagt aan het 'cultuurreflexieve leren' van leerlingen via een digitaal uitwisselingsportfolio. Om deze vraag te beantwoorden heeft ze het portfolio geanalyseerd en kritisch geëvalueerd met behulp van een zelfontwikkeld analysemodel. Haar conclusie is dat het portfolio in zekere mate 'cultuurreflexieve leren' ondersteunt, maar dat er ook mogelijkheden onbenut blijven om dit leren meer gericht te bevorderen, vooral met betrekking tot perspectiefwisseling. Ze raadt daarom aan om portfoliotaken te ontwerpen waarbij reflectie vanuit verschillende perspectieven wordt aangemoedigd en het reflectieproces in tussenstappen wordt opgesplitst. Hierbij is het van belang dat de rollen van de betrokken leerlingen in de uitwisseling duidelijk worden beschreven.

De jury waardeert het dat Suzanne een bestaand project onder de loep heeft genomen, omdat didactische initiatieven vaak niet kritisch worden geëvalueerd, en hoopt dat studenten haar voorbeeld met andere lopende projecten zullen volgen. Ze heeft een heel gedegen theoretisch kader geschreven en een eigen analysemodel uitgewerkt, waarbij ze laat zien dat taakanalyse ook een interessante vorm van vakdidactisch

onderzoek is. Ze heeft ook aandacht voor kritische geluiden rondom intercultureel leren waardoor de discussie rondom dit thema verdiept wordt. Aan de hand van haar model past ze vervolgens verbeteringen concreet toe. Het hele project *Nachbarsprache & buurcultuur* heeft zo een upgrade gekregen.

Tegelijk vindt de jury dat de aanpak van Suzanne het uitwisselingsproject dat ze geanalyseerd heeft overstijgt. Het is vernieuwend en verdiepend voor alle taaldocenten die hun leerlingen willen helpen interculturele competentie te ontwikkelen, door te leren naar cultuur te kijken met de ogen van de ander. Ze laat zien dat het niet alleen gaat om het leren van feiten over culturen, maar om het besef dat cultuur dynamisch en gelaagd is en dat leerlingen gestimuleerd moeten worden om vanuit verschillende perspectieven hiernaar te kijken. Op deze manier kun je het denken in stereotypen achter je laten en kan burgerschapsonderwijs ook onderdeel zijn van het vreemde talenonderwijs. Ze heeft een concrete werkwijze ontwikkeld om dit doel te bereiken en haar aanpak kan door collega's van alle talen worden overgenomen.

Suzanne heeft in haar scriptie de contouren van een effectieve didactische leerlijn *Kulturreflexives Lernen* neergezet. De lezer krijgt een beeld van hoe leerlingen kunnen groeien in reflectie, van de stadia die ze kunnen doorlopen en van wat je als docent kunt aanbieden om die groei te bewerkstelligen. Ze beschrijft concrete opdrachten die je bij een uitwisselingsproject kunt inzetten om het effectief en waardevol te laten zijn. Haar handreikingen zijn trouwens ook toepasbaar als de docent geen uitwisseling, fysiek of online, organiseert, maar in de les leerlingen wil stimuleren om over cultuur te reflecteren.

Haar onderzoek laat ook zien hoe een portfolio ingezet kan worden om leren reflecteren over cultuur te ondersteunen. Het is heel moeilijk om interculturele competentie te meten - los van de vraag of je zoiets zou moeten willen - maar een portfolio is een geschikt instrument om de ontwikkeling, die niet lineair en soms heel grillig verloopt, in beeld te krijgen. Succeservaringen en aandacht voor de individuele leerling zijn hier per definitie ingebouwd.

Tenslotte heeft de jury een boodschap. Door de prijs toe te kennen aan een onderzoek rond interculturele competentie wil de jury benadrukken dat taalleraren van groot belang zijn voor het ontwikkelen van deze competentie, die essentieel is voor burgerschap. Deze gedachte vinden we ook terug in de voorstellen van curriculum.nu en daarom brengt de jury graag het werk van Suzanne onder de aandacht van de curriculum.nu ontwikkelaars: Vanuit een stevige theoretische onderbouwing laat Suzanne zien hoe een van de bouwstenen van curriculum.nu concreet uitgewerkt kan worden. En dit is wat we als lerarenopleiders voor ogen hebben.